A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2021. január 14.*

„Tagállami kötelezettségszegés – EUMSZ 258. cikk – 2003/96/EK irányelv – Az energiatermékek és a villamos energia adóztatása – 4. és 19. cikk – Valamely tagállam autonóm régiója által elfogadott szabályozás – A jövedékiadó-köteles benzin és gázolaj vásárlásához való hozzájárulás – A 6. cikk c) pontja – Jövedékiadó-mentesség vagy jövedékiadó-kedvezmény – Az adó »egésze vagy egy része visszatérítésének« fogalma – Az e hozzájárulás és a jövedéki adó közötti kapcsolat fennállására vonatkozó bizonyíték hiánya”

A C-63/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt 2019. január 29-én

az **Európai Bizottság** (képviselik: R. Lyal és F. Tomat, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

az **Olasz Köztársaság** (képviseli: G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. M. De Socio avvocato dello Stato)

alperes ellen,

támogatja:

a **Spanyol Királyság** (képviselik: S. Jiménez García és J. Rodríguez de la Rúa, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó fél,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, M. Ilešič, Juhász E. (előadó), C. Lycourgos és I. Jarukaitis bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2020. július 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: olasz.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetlevelében az Európai Bizottság annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy az Olasz Köztársaság – mivel a motorhajtóanyagként használt benzint és gázolajat az e régió lakosai részére történő értékesítés során terhelő jövedéki adó mértéke tekintetében a Regione autonoma Friuli Venezia Giulia (Friuli-Venezia Giulia autonóm régió, Olaszország; a továbbiakban: régió) által hozott regionális jogszabályban előírt kedvezményt alkalmazott – nem teljesítette az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 283., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 405. o.; helyesbítés: HL 2017. L 5., 23. o.) 4. és 19. cikkéből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

Az uniós jog

2 A 2003/96 irányelv (2)–(5), (9) és (24) preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„(2) A villamos energia és az ásványolajon kívüli egyéb energiatermékek minimum [helyesen: minimális] adómértékét megszabó közösségi rendelkezések hiánya káros hatással lehet a belső piac megfelelő működésére.

(3) A belső piac megfelelő működése és az egyéb közösségi politikák célkitűzéseinek elérése megköveteli, hogy a legtöbb energiatermékre, beleértve a villamos energiát, a földgázt és a szenet is, közösségi szinten minimum [helyesen: minimális] adómértékeket állapítsanak meg.

(4) A tagállamok által alkalmazott nemzeti energiaadó-mértékek érezhető különbségei hátrányosnak bizonyulhatnak a belső piac megfelelő működésére.

(5) A megfelelő minimum [helyesen: minimális] közösségi adómértékek meghatározása lehetővé teheti a nemzeti adómértékek között fennálló különbségek csökkentését.

[…]

(9) A tagállamok számára biztosítani kell a nemzeti körülményekhez igazított politikák meghatározásához és végrehajtásához szükséges rugalmasságot.

[…]

(24) A tagállamok számára engedélyezni kell bizonyos egyéb adómentességek vagy adókedvezmények alkalmazását, ha azok nem károsak a belső piac megfelelő működésére és nem eredményeznek torzulást a versenyben.”

3 Ezen irányelv 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Azon adómértékek, amelyeket a tagállamoknak [helyesen: tagállamok] a 2. cikkben felsorolt energiatermékekre és villamos energiára alkalmaznak, nem lehetnek kisebbek, mint az ezen irányelvben előírt minimum [helyesen: minimális] adómértékek.

(2) Ezen irányelv alkalmazásában »adómérték« a szabadforgalomba [helyesen: fogyasztásra vagy felhasználásra] bocsátás időpontjában az energiatermékek és a villamos energia mennyiségére közvetlenül vagy közvetetten számított összes közvetett adó (kivéve hozzáadottérték-adó [héa]) tekintetében megállapított teljes teher.”

4 Az említett irányelv 5. cikke előírja:

„A tagállamok adóügyi felügyelet mellett alkalmazhatnak eltérő adómértékeket, feltéve hogy tiszteletben tartják az ezen irányelvben előírt minimum [helyesen: minimális] adómértékeket, és hogy azok összeegyeztethetők a közösségi joggal, mégpedig a következő esetekben:

– közvetlen kapcsolat áll fenn az eltérő adómértékek és a termékminőség között,

– az eltérő adómértékek a tüzelési, fűtési célra használt villamos energia és energiatermékek fogyasztásához [helyesen: fogyasztásának mennyiségi szintjéhez] igazodnak,

– a következő felhasználásoknál: helyi tömegközlekedés (beleértve a taxit is), hulladékgyűjtés, fegyveres erők és közigazgatás, fogyatékossággal élő személyek, betegszállító járművek,

– a 9. és 10. cikkben említett energiatermékek és villamos energia esetén az üzleti és nem üzleti felhasználások között különbséget tesznek.”

5 Ugyanezen irányelv 6. cikke a következőképpen szól:

„A tagállamok az ezen irányelvben előírt adómértékek alóli mentességet vagy kedvezményt szabadon megadhatják vagy

a) közvetlenül;

b) eltérő adómérték révén;

vagy

c) a megfizetett adó egészének vagy egy részének visszatérítésével.”

6 A 2003/96 irányelv 7. cikkének (2) és (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A tagállamok különbséget tehetnek a motorhajtóanyagként felhasznált gázolaj kereskedelmi és nem kereskedelmi felhasználása között, feltéve hogy a minimum [helyesen: minimális] közösségi adómértékeket betartják és a motorhajtóanyagként felhasznált kereskedelmi gázolaj adómértéke nem kisebb, mint a 2003. január 1-jén hatályban levő nemzeti adómérték, az ezen irányelvben erre a felhasználásra meghatározott bármilyen eltérés ellenére.

[…]

(4) A (2) bekezdés ellenére azon tagállamok, amelyek kizárólag közúti árufuvarozásra szolgáló gépjárművekre vagy nyerges járműszerelvényekre úthasználati díjrendszert vezetnek be, az ilyen járművek által használt gázolajra […] kedvezményes adómértéket alkalmazhatnak […]”

7 Ezen irányelv 15. és 17. cikke értelmében a tagállamok az ott felsorolt esetekben adómentességeket vagy adókedvezményeket alkalmazhatnak.

8 Az említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdése szerint az irányelv rendelkezéseitől eltérve a tagállamok jogosultak arra, hogy a II. mellékletben meghatározott kedvezményes adómértékeket vagy adómentességeket továbbra is alkalmazzák. Az Európai Unió Tanácsának előzetes felülvizsgálatára is figyelemmel, a Bizottság javaslata alapján ez a jogosultság hatályát veszti 2006. december 31-én vagy az ugyanezen irányelv II. mellékletében meghatározott időpontban.

9 A 2003/96 irányelv 19. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az előző cikkekben, különösen az 5., 15. és 17. cikkben meghatározott rendelkezéseken felül a Tanács meghatározott politikai megfontolásokból egyhangúlag, a Bizottság javaslatára eljárva bármely tagállam számára engedélyezheti további mentességek vagy kedvezmények bevezetését.

Egy ilyen intézkedést bevezetni kívánó tagállam ennek megfelelően értesíti a Bizottságot, és a Bizottság számára megküld minden megfelelő és szükséges információt.

A Bizottság megvizsgálja a kérést, figyelembe véve többek között a belső piac megfelelő működését, a tisztességes verseny biztosításának szükségességét és a Közösség egészségügyi, környezetvédelmi, energia- és közlekedési politikáit.

Az összes megfelelő és szükséges információ beérkezését követő három hónapon belül a Bizottság vagy javaslatot tesz az ilyen intézkedés Tanács általi engedélyezésére, vagy tájékoztatja a Tanácsot azon indokokról, amiért nem javasolta az ilyen intézkedés engedélyezését.

(2) Az (1) bekezdésben említett engedélyeket legfeljebb 6 évre adják meg, és azokat az (1) bekezdéssel összhangban meghatározott eljárás szerinti meg lehet újítani.

(3) Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az (1) bekezdésben meghatározott mentességeket vagy kedvezményeket többé nem lehet fenntartani, különösen a tisztességes verseny vagy a belső piac működésének torzulása tekintetében, vagy az egészségügyre, a környezetvédelemre, az energiaügyre és a közlekedésre vonatkozó közösségi politikák tekintetében, megfelelő javaslatokat nyújt be a Tanácshoz. A Tanács e javaslatokról egyhangúlag határoz.”

10 A 2003/96 irányelvnek „A következők tartoznak a 18. cikk (1) bekezdésében említett kedvezményes adómértékek és adómentességek körébe” címet viselő II. melléklete egy sor adócsökkentést írt elő Olasz Köztársaság javára, ezek közé tartoznak „a Friuli-Venezia Giulia területen felhasznált benzin esetében a kedvezményes jövedékiadó-mértékek, feltéve hogy az adómértékek összhangban vannak az ezen irányelvben meghatározott kötelezettségekkel és különösen a minimum [helyesen: minimális] jövedékiadó-mértékekkel”.

Az olasz jog

11 Az 1963. január 31-i legge costituzionaléval (alkotmányerejű törvény; a GURI 1963. február 1-jei 29. száma, 554. o.) elfogadott Statuto speciale della Regione autonoma Friuli Venezia Giulia-nak (Friuli-Venezia Giulia autonóm régió különleges statútuma) az alapügyre alkalmazandó változata szerinti 5. cikke 3. pontja értelmében e régió jogalkotói jogkörrel rendelkezik az e statútum 51. cikkében előírt regionális díjak bevezetésére vonatkozóan.

12 Az említett statútum 49. cikkének 7bis pontja értelmében a régióban közlekedési célra felhasznált benzint terhelő, e régió területén beszedett jövedékiadó-bevétel 29,75%-a, illetve a régióban közlekedési célra felhasznált gázolajat terhelő, e régió területén beszedett jövedékiadó-bevétel 30,34%-a az említett régiót illeti meg.

13 Ugyanezen statútum 51. cikke negyedik bekezdésének a) pontja azt írja elő, hogy az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokra is figyelemmel, a régió – abban az esetben, ha az állam biztosítja e lehetőséget az érintett adóbevételek vonatkozásában – módosíthatja az adómértékeket, akár úgy, hogy csökkenti azokat, akár úgy, hogy növeli azokat, anélkül hogy túllépne az állami jogszabály által előírt maximális adómértékeken, továbbá adómentességeket vagy adóalap-csökkentéseket írhat elő.

14 A 2010. augusztus 11-i legge regionale n. 14, norme per il sostegno all'acquisto dei carburanti per autotrazione ai privati cittadini residenti in Regione e di promozione per la Mobilità individuale ecologica e il suo sviluppo (a régióban lakó magánszemélyek közlekedési célú üzemanyag-vásárlásának támogatására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a környezetbarát egyéni mobilitás előmozdításáról és fejlesztéséről szóló, módosított 14. sz. regionális törvény; a *Bollettino ufficiale della Regione autonoma Friuli Venezia Giulia* 2010. augusztus 13-i 19. száma; a továbbiakban: 14/2010. sz. regionális törvény) alapügyre alkalmazandó változata szerinti 1. cikke, amely a „Célok" címet viseli, az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A súlyos konjunkturális válság elleni küzdelem céljából [a régió] a jelen törvényben további kivételes intézkedéseket ír elő a közúti mobilitás támogatása és a környezetszennyezés csökkentése érdekében. Ezen belül:

a) támogatási intézkedéseket ír elő az üzemanyag magánjellegű közúti mobilitáshoz történő megvásárlásához;

b) a közúti közlekedés során az éghető üzemanyagoktól részben vagy teljesen független motorok használatát ösztönző intézkedéseket ír elő;

c) támogatja az éghető üzemanyagoktól részben vagy teljesen független motorok előállítására irányuló technológiák kutatását és fejlesztését;

d) előmozdítja az alacsony környezeti hatással bíró üzemanyagok elosztó hálózatának kibővítését."

15 A 14/2010. sz. regionális törvény „Fogalommeghatározások" címet viselő 2. cikke értelmében:

„(1) E törvény alkalmazásában:

a) »kedvezményezettek«:
   1) olyan természetes személyek, akik a régióban rendelkeznek lakóhellyel, és olyan közlekedési eszközök tulajdonosai vagy társtulajdonosai, amelyek közlekedési célú, nevezetesen járművek és motorkerékpárok feltöltéséhez használt üzemanyag vásárlásához nyújtott hozzájárulásra jogosítanak fel, illetve az ilyen közlekedési eszközökön haszonélvezeti joggal rendelkező, vagy azokat bérlet vagy lízing útján bérlő személyek;

   […]

b) »közlekedési eszközök«: a régió nyilvános járműnyilvántartásában szereplő gépjárművek és motorkerékpárok, beleértve a bérbe vagy lízingbe vett közlekedési eszközöket is, amennyiben azok az a) pontban felsorolt jogosultak tulajdonában állnak.

c) »azonosító kártyák«: az A. melléklet 1. pontjában felsorolt műszaki jellemzőkkel rendelkező kártyák."

[…]

f) »POS«: az A. melléklet 2. pontjában felsorolt műszaki jellemzőkkel rendelkező egységesített készülékek.”

16 E regionális törvénynek „Az üzemanyag-vásárlási hozzájárulás rendszere” címet viselő 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A regionális hatóság a megvásárolt mennyiség alapján jogosult hozzájárulást nyújtani a kedvezményezett személyek közlekedési célú üzemanyag-vásárlásához minden egyes üzemanyag-feltöltés tekintetében.

(2) A benzin és gázolaj vásárlásához nyújtott hozzájárulás literenként 12 cent, illetve literenként 8 cent.

(3) A benzin és gázolaj vásárlásához nyújtott, a (2) bekezdésben említett hozzájárulás összegét literenként 7 centtel, illetve literenként 4 centtel kell növelni azon kedvezményezettek esetében, akik a 75/268/EGK irányelv értelmében vett kedvezőtlen helyzetű mezőgazdasági területeket tartalmazó közösségi jegyzékről szóló, 1975. április 28-i 75/273/EGK tanácsi irányelv (Olaszország) [(HL 1975. L 128., 72. o.)] által kedvezőtlen helyzetűnek vagy részben kedvezőtlen helyzetűnek minősített hegyvidéki vagy középhegységi településeken, illetve a [különböző regionális támogatásokról szóló bizottsági határozatok] által meghatározott településeken laknak.

(4) Konjunkturális okokból vagy regionális költségvetési követelmények miatt, a Végrehajtó Bizottság hatáskörrel rendelkező bizottságával folytatott konzultációt követően a (2) bekezdésben említett hozzájárulásokat és a (3) bekezdésben említett növelés mértékét literenként 10 és 8 centes eltérés erejéig a Giunta regionale [del Friuli-Venezia Giulia (Friuli Venezia Giulia régió tanácsa, Olaszország)] határozattal kiigazíthatja, a benzin és a gázolaj esetében külön-külön, legfeljebb három hónapos meghosszabbítható időszakra. A határozatot a *Bollettino ufficiale della Regione autonoma Friuli Venezia Giuliában* teszik közzé.

4bis A költségvetés átfogó egyensúlyának sérelme nélkül a regionális tanács – kivételes gazdasági konjunktúra kezelése céljából – legkésőbb 2012. szeptember 30-ig alkalmazandó határozattal felemelheti a (3) bekezdésben említett hozzájárulásokat literenként 10 cent erejéig.

(5) A kedvezményezettek a (2) bekezdésben említett hozzájárulásra minden, a jelen törvény által előírt elektronikus módon végzett üzemanyag-feltöltés után jogosultak a régió területén található valamennyi értékesítési helyen.

5bis A 8. cikk (5) bekezdésében említett megállapodások meghatározhatják a hozzájárulás kedvezményezettek részére történő nyújtásának részletes szabályait abban az esetben, ha az üzemanyag-feltöltésre a régió területén kívül kerül sor.

(6) Az egyéni üzemanyag-feltöltés után a hozzájárulást nem biztosítják, ha a kedvezmény teljes összege nem éri el az 1 eurót.

(7) A jelen cikkben említett hozzájárulásokat literenként 5 centtel kell növelni, ha az üzemanyag-feltöltés által érintett gépjármű legalább egy, benzinnel vagy gázolajjal működő motorral együttesen vagy koordináltan működő nulla kibocsátású motorral rendelkezik.

(8) 2015. január 1-jétől a (2) bekezdésben említett hozzájárulások 50%-kal csökkennek a (7) bekezdésben említett és az »Euro 4« vagy annál alacsonyabb ökológiai normának megfelelően jóváhagyott gépjárművektől eltérő gépjárművek esetében.

(9) A (2) bekezdésben említett hozzájárulások nem nyújthatók a 2015. január 1-je után vásárolt új vagy használt járművekre, ha azok eltérnek a (7) bekezdésben említett és az Euro 4 vagy alacsonyabb normának megfelelően jóváhagyott járművektől.

9bis Minden egyéb, az üzemanyag-feltöltéssel kapcsolatos regionális szintű kedvezmény összeegyeztethetetlen a jelen cikk alapján nyújtott hozzájárulásokkal.”

17 Az említett regionális törvénynek „Az engedély megszerzésére vonatkozó követelmények és részletes szabályok” címet viselő 4. cikke (1) és (3) bekezdése előírja, hogy az árcsökkentésre való jogosultságot biztosító engedélyt a lakóhely szerinti régióban a Camera di commercio, industria, artigianato ed agricoltura (kereskedelmi, ipari, kézműipari és mezőgazdasági kamara, Olaszország; a továbbiakban: kereskedelmi kamara) adja ki, valamint hogy az azonosító kártyát kizárólag azon gépjármű feltöltésére használható fel, amelynek vonatkozásában az engedélyt megadják, és azt csak a kedvezményezett, illetve az általa hivatalosan a jármű használatára felhatalmazott személy veheti igénybe, azzal, hogy az azonosító visszaélésszerű használata esetén a felelősség kizárólag a kedvezményezettet terheli.

18 Ugyanezen regionális törvénynek „Az elektronikus úton való nyújtás módjai” címet viselő 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A közlekedési célú üzemanyag-vásárlási hozzájárulás elektronikus formában történő megszerzése érdekében a kedvezményezett bemutatja a [régió területén] telepített POS-ok helye szerinti létesítmény üzemeltetője (a továbbiakban: üzemeltető) részére az azon közlekedési eszközre vonatkozó azonosító kártyát, amelyre azt kiadták.

(2) Az üzemeltető köteles ellenőrizni, hogy a közlekedési eszköz, amelynek feltöltését végzik, valóban az azonosító kártyán szereplő közlekedési eszköznek felel-e meg. Az ellenőrzést vizuális és elektronikus berendezésekkel, illetve a feltöltött gépjármű és a használt kártya adatainak elektronikus ellenőrzését lehetővé tévő eszközök segítségével is el lehet végezni.

(3) Az üzemanyag-feltöltést követően az üzemeltető köteles azonnal, a POS segítségével literben megállapítani a szolgáltatott mennyiséget, és azt elektronikus úton rögzíteni, valamint át kell adnia a kedvezményezettnek a B. melléklet 3. pontjában említett eljárásokat és információkat feltüntető dokumentumokat.

(4) A kedvezményezettnek meg kell győződnie arról, hogy a literben megadott mennyiség megfelel az átadott dokumentumokban feltüntetett mennyiségnek.

(5) A 3. cikk (5bis) bekezdésében említett eset kivételével a kiszámított hozzájárulást az üzemeltető közvetlenül az üzemanyag árának a megfelelő csökkentése útján fizeti ki.

[…]”

19 A 14/2010. sz. regionális törvény „Nem elektronikus úton történő nyújtás módjai” címet viselő 6. cikke az (1) és (2) bekezdésében előírja, hogy a regionális tanács a kedvezményezetteknek a régió területén kívüli közlekedési célú üzemanyag-vásárlásai tekintetében a hozzájárulások nem elektronikus úton történő nyújtása módjainak bevezetéséről határozhat, valamint hogy ennek érdekében a kedvezményezett az ez irányú kérelmet a lakóhelye szerinti település illetékes kereskedelmi kamarájának nyújtja be.

20 E regionális törvénynek „A hozzájárulás nyújtása” címet viselő 9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A POS-szal felszerelt létesítmények üzemeltetői jogosultak elektronikus úton nyújtani a közlekedési célú üzemanyag-vásárlási hozzájárulást.

(2) Az üzemeltetők nem nyújt üzemanyag-vásárlási hozzájárulást, amennyiben bebizonyosodik, hogy az e célból készült azonosító kártyát nem a feltöltendő járműhöz állították ki, vagy ha e kártyát érvénytelenítették.

(3) Az üzemeltetők kötelesek elektronikus úton közölni az illetékes kereskedelmi kamarával a közlekedés céljából értékesített üzemanyag mennyiségével kapcsolatos adatokat, az értékesítés napján vagy az azt követő munkanapon.

(4) A (3) bekezdésben említett tájékoztatás céljából az üzemeltetők az értékesített közlekedési célra szánt üzemanyag összmennyiségére vonatkozó, az üzemanyagtöltő-állomások leolvasásából kitűnő és az Ufficio tecnico di finanza (UTF)[pénzügyi vizsgálóiroda, Olaszország] nyilvántartásában feltüntetett adatokat a POS-on keresztül kötelesek rögzíteni.”

21 A 14/2010. sz. regionális törvénynek „A hozzájárulásokhoz kapcsolódó visszatérítések” címet viselő 10. cikke a következőket írja elő:

„(1) A regionális hatóság főszabály szerint heti alapon visszatéríti az üzemeltetőknek a kedvezményezettek részére nyújtott üzemanyag-vásárlási hozzájárulásokat.

(2) A visszatérítésekre az informatikai adatbázisban tárolt adatok alapján kerül sor, a visszatérítés felfüggesztésének vagy a jogosulatlanul felvett hozzájárulások visszatéríttetésének sérelme nélkül.

[…]”

A jogvita előzményei

22 A régióban lakóhellyel rendelkezők arra irányuló gyakorlatának megakadályozása érdekében, hogy gépjárműveiket Szlovéniában kedvezőbb áron töltsék fel üzemanyaggal, az Olasz Köztársaság 1996-ban az ásványi olajok jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19-i 92/81/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 316., 12. o.). 8. cikkének (4) bekezdése alapján mentességet kért annak érdekében, hogy a régióban csökkentett jövedékiadó-mértéket alkalmazhasson az üzemanyagokra.

23 Ezen eltérést a Tanács a 92/81 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében előírt eljárásnak megfelelően a tagállamok részére bizonyos speciális célokra felhasznált ásványi olajokra a meglévő csökkentett mértékű jövedéki adó, illetve jövedékiadó-mentesség alkalmazásának, illetve alkalmazása folytatásának engedélyezéséről szóló, 1996. április 22-i 96/273/EK határozatával (HL 1996. L 102., 40. o.) hagyta jóvá.

24 Ezt követően, a 2003/96 irányelv 18. cikke alapján engedélyezték az Olasz Köztársaság számára, hogy 2006. december 31-ig továbbra is alkalmazza az e régió területén felhasznált benzin jövedékiadó-mértékének csökkentését.

25 2006. október 17-én az Olasz Köztársaság a 2003/96 irányelv 19. cikke alapján mentesség iránti kérelmet nyújtott be a régió területére vonatkozóan.

26 E kérelmet e tagállam 2006. december 11-én visszavonta.

A pert megelőző eljárás

27 2008. december 1-jén a Bizottság az EUMSZ 258. cikk első bekezdése alapján felszólító levelet küldött az Olasz Köztársaságnak, azt kifogásolva vele szemben, hogy az üzemanyagként felhasznált benzinre és gázolajra vonatkozóan e termékeknek a régió lakosai részére történő értékesítése során csökkentett jövedékiadó-mértéket alkalmazott. A Bizottság szerint a jövedékiadó-mérték ilyen csökkentését előíró szabályozás ellentétes az energiatermékek adóztatására vonatkozó uniós szabályozással, mivel az nem tartozik a 2003/96 irányelvben engedélyezett mentességek és kedvezmények közé.

28 A Bizottság vitatta az 1995. december 28-i legge n. 549, Misure di razionalizzazione della finanza pubblica (az államháztartás racionalizációját célzó intézkedésekről szóló 549. sz. törvény; az 1995. december 29-i GURI 302. száma, 5. o.) és az 1996. november 12-i legge regionale n. 47, Disposizioni per l'attuazione della normativa nazionale in materia di riduzione del prezzo alla pompa dei carburanti per autotrazione nel territorio regionale e per l'applicazione della Carta del cittadino nei vari settori istituzionali (a régió területén a gépjárművek benzinkúti üzemanyagárai kapcsán a nemzeti jogszabály végrehajtási rendelkezéseiről, valamint a polgári charta különböző ágazatokban történő végrehajtásáról szóló 47. sz. regionális törvény; (az 1996. november 14-i *Bollettino ufficiale della Regione autonoma Friuli Venezia Giulia* 33. száma; a továbbiakban: 47/96. sz. regionális törvény) által bevezetett rendszert, amely a régióban lakóhellyel rendelkezők számára jogot biztosított a benzin „benzinkúti" árának, 2002-től pedig a gázolaj árának a csökkentésére. A szóban forgó mechanizmus az e régióban lakóhellyel rendelkező végső fogyasztóknak üzemanyag-árengedmény nyújtását írta elő. E mechanizmus végrehajtása érdekében az üzemanyag-szállítók megelőlegezték az értékesítési helyek üzemeltetői részére az árcsökkentésnek megfelelő összegeket, majd annak visszatérítését kérték a régiótól.

29 A Bizottság szerint e visszatérítési rendszer a jövedéki adók visszatérítés formájában megvalósuló jogellenes csökkentésének minősült. Megjegyezte, hogy először is a visszatérítés kedvezményezettje ugyanaz volt, mint a jövedéki adó megfizetésére kötelezett személy; másodszor, közvetlen kapcsolat állt fenn a jövedékiadó-fizetésre kötelezettek, azaz az üzemanyag-szállítók által az államnak fizetett jövedéki adó és az általuk a töltőállomások üzemeltetői nevében fedezett visszatérítési összegek között; harmadszor, a rendszer célja az volt, hogy semlegesítse a szomszédos Szlovén Köztársasággal szemben fennálló jelentős árkülönbségeket, amely állam a 47/96. sz. regionális törvény hatálybalépésének időpontjában még nem volt uniós tagállam.

30 2009. április 1-jei levelében az olasz hatóságok válaszoltak e felszólító levélre, előadva, hogy a 47/96. sz. regionális törvénnyel létrehozott visszatérítési rendszer nem érintette az adórendszert. E hatóságok egyébiránt megjegyezték, hogy a regionális jogalkotó megváltoztatta a 47/96. sz. regionális törvényben előírt, a Bizottság által kifogásolt rendszert. E jogszabály-módosítás folytán e visszatérítéseket immár közvetlenül a töltőállomások üzemeltetőinek, nem pedig az üzemanyag-szállítóknak fizetik ki.

31 A 14/2010. sz. regionális törvény új rendszert (a továbbiakban: a szóban forgó hozzájárulási rendszer) hozott létre, amely az üzemanyagok végső fogyasztók által viselt végleges költségeinek csökkentésére irányult, és amely a hatóságok által e termékek után nyújtott „vásárlási hozzájárulásból" állt. A szóban forgó hozzájárulási rendszer alapján a benzinnek vagy a gázolajnak a régióban lakóhellyel rendelkező, gépjármű- vagy motorkerékpár-tulajdonos természetes személyek általi üzemanyagként való felhasználás céljából történő beszerzésekor e természetes személyek a megvásárolt benzin vagy gázolaj után literenként rögzített alapösszegnek megfelelő hozzájárulásban részesülnek, az üzemanyag típusától és e régió azon részétől függően, amelyben az érintett fogyasztó lakóhelye található (a továbbiakban: vitatott hozzájárulás). A vitatott hozzájárulást a töltőállomás-üzemeltetők közvetlenül a végső fogyasztónak nyújtják, amely utóbbiaknak később a regionális hatóság visszatéríti a megfelelő összeget.

32 A Bizottság által 2011. május 11-én az Olasz Köztársasághoz intézett felvilágosítás iránti kérelmet követően e tagállam hatóságai 2011. július 13-i levelükben azt válaszolták, hogy az 14/2010. sz. regionális törvénnyel bevezetett szóban forgó hozzájárulási rendszer tényleges alkalmazására 2011. november 1-jétől kerül sor.

33 2013. április 12-én a Bizottság újabb felvilágosításokat kért az Olasz Köztársaságtól a vitatott hozzájárulás kiszámításának módjáról.

34 2013. május 16-i levelükben az olasz hatóságok felvilágosítással szolgáltak e módszerekről, valamint a régió két területi egységre történő felosztásáról, amelyeken belül különböző mértékű hozzájárulásokat írtak elő.

35 2014. július 11-én a Bizottság kiegészítő felszólító levelet küldött az Olasz Köztársaságnak, amelyben azt kifogásolta, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszer sérti a 2003/96 irányelvet, amennyiben az a jövedéki adó olyan csökkentését eredményezte, amely e jövedéki adónak az ezen irányelvben elő nem írt és a Tanács által az említett irányelv 19. cikke alapján nem engedélyezett visszatérítése formájában valósult meg.

36 2014. szeptember 4-i levelükben az olasz hatóságok vitatták a Bizottság által e kiegészítő felszólító levélben kifejtett érvelést.

37 2015. december 11-én a Bizottság indokolással ellátott véleményt küldött az Olasz Köztársaságnak, amelyre az 2016. február 11-én válaszolt.

38 A Bizottság, mivel e választ nem találta kielégítőnek, benyújtotta a jelen keresetet.

A Bíróság előtti eljárás

39 A Bíróság elnöke a 2019. június 3-i határozatával engedélyezte a Spanyol Királyság számára, hogy az Olasz Köztársaság kérelmeinek támogatása végett beavatkozzon.

40 A koronavírus terjedésével kapcsolatos egészségügyi válsághelyzet miatt a Bíróság az előadó bíró javaslatára, a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy törli a 2020. április 23-ra kitűzött tárgyalást, és a 2020. március 26-i határozatával írásban megválaszolandó kérdéseket intézett a felekhez, amelyeket a Bizottság, az Olasz Köztársaság, valamint a Spanyol Királyság megválaszolt.

A keresetről

A felek érvei

A Bizottság érvelése

41 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a jövedéki adó olyan közvetett adó, amely bizonyos termékek fogyasztását terheli, ezen adó gazdasági terhét pedig a végső fogyasztó viseli. Kétségtelen, hogy a régió által bevezetett szóban forgó hozzájárulási rendszer azzal a hatással jár, hogy az érintett termékek után kivetett adó összegének csökkentésével enyhíti a végső fogyasztó által viselt költségeket.

42 A szóban forgó hozzájárulási rendszer ugyanis annak előírásával, hogy a benzinnek vagy a gázolajnak a régióban lakóhellyel rendelkező természetes személyek által való beszerzésekor a töltőállomások üzemeltetői e személyeknek a megvásárolt üzemanyag minden literje után olyan rögzített árcsökkentést biztosítanak, amelynek összegét a regionális közigazgatási szerv utólag visszatéríti a részükre, az üzemanyagra kivetett jövedéki adó 2003/96 irányelv által nem engedélyezett csökkentésének minősül.

43 E kifogás alátámasztása érdekében a Bizottság hangsúlyozza, hogy a 2003/96 irányelv olyan rendelkezések halmazát tartalmazza, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy bizonyos termékek vagy bizonyos felhasználások adómértéke tekintetében kedvezményeket, mentességeket vagy eltérő adómértékeket alkalmazzanak. E tekintetben különösen ezen irányelv 5. és 7., valamint 15–19. cikkére hivatkozik. E kedvezményeket, mentességeket vagy eltérő adómértékeket a tagállamok az említett irányelv 6. cikkében előírt részletes szabályok szerint érvényesíthetik.

44 Amennyiben valamely tagállam regionális szinten kedvezményes adómértéket kíván alkalmazni, meg kell felelnie a 2003/96 irányelv 19. cikkében előírtaknak, ebből következően pedig e rendelkezés alapján engedélyt kell kérnie a Tanácstól. Ilyen engedély hiányában az üzemanyagokra kivetett jövedéki adó mértékének a régió lakosai számára való csökkentése ezen irányelv 4. és 19. cikke megsértésének minősül.

45 A szóban forgó hozzájárulási támogatás jövedékiadómérték-csökkentésnek minősítését illetően a Bizottság azt az álláspontot képviseli, hogy ha valamely tagállam a fogyasztásra vagy felhasználásra bocsátás időpontjában a 2003/96 irányelv hatálya alá tartozó energiatermék mennyiségére közvetlenül vagy közvetetten számított, az uniós jog által nem engedélyezett támogatást nyújt, e támogatás az ezen energiaterméket terhelő adóteher jogellenes csökkenését eredményezi. Ebben az esetben az említett támogatás teljes egészében vagy részben ellentételezi a szóban forgó termék jövedéki adóját. A szóban forgó intézkedés megjelölésére használt kifejezések nem relevánsak. Kizárólag ezen intézkedés jellege, jellemzői és hatásai bírnak jelentőséggel.

46 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a jelen ügyben a vitatott hozzájárulást a megvásárolt üzemanyag mennyisége után rögzített összeg formájában nyújtják, ami megfelel a jövedéki adó összegének meghatározásához alkalmazott számítási módszernek.

47 A 2013. április 25-i Bizottság kontra Írország ítéletből (C-55/12, nem tették közzé, EU:C:2013:274) kitűnik, hogy az egyik olyan forma, amelynek keretében a tagállamoknak lehetőségük van adómentességet vagy adókedvezményt biztosítani, az „a megfizetett adó egészének vagy egy részének [a 2003/96 irányelv 6. cikke c) pontjában előírtaknak megfelelően való visszatérítése]”. Márpedig a jövedéki adó ezen rendelkezés értelmében vett visszatérítése fennállásának megállapítása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a jövedéki adó megfizetésére kötelezett személy nem azonos azzal, aki a vitatott hozzájárulást kapja.

48 Egyébiránt e rendszernek az említett rendelkezés értelmében vett „jövedékiadó-visszatérítésnek” minősítése szempontjából a Bizottság meghatározónak tekinti azt a megállapítást, amely szerint a vitatott hozzájárulást állami forrásokból vagy – mint a jelen ügyben – regionális forrásokból fizetik. Az ilyen forrásokból történő visszatérítés ugyanis ténylegesen a terméket terhelő adó semlegesítését vonja maga után.

49 E tekintetben közömbös, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszer finanszírozása a régió általános bevételeiből származik, nem pedig konkrétan a jövedéki adók azon részéből, amelyet az állam a beszedést követően e régiónak visszatérít. Az a körülmény sem releváns, hogy a vitatott hozzájárulást az említett régió lakosainak az e régión kívüli üzemanyag-vásárlások után is kifizetik.

50 A Bizottság rámutat egyrészt, hogy az Olasz Köztársaság számára a múltban már engedélyezték a régió területén felhasznált üzemanyagok jövedéki adója mértékének csökkentését, és hogy ezt követően, 2006. október 17-én a 2003/96 irányelv 19. cikke alapján ugyanezen régió területére vonatkozó eltérés iránti kérelmet nyújtottak be, amelyet e tagállam 2006. december 11-én visszavont. A Bizottság úgy véli, hogy az évek során bekövetkezett módosítások ellenére a 47/96. sz. regionális törvény által létrehozott visszatérítési rendszer összességében a szóban forgó hozzájárulási rendszerrel azonos szerkezetű és hatású volt.

51 Másrészt a Bizottság arra is rámutat, hogy a Tanács a 2003/96 irányelv 19. cikke alapján már engedélyezett bizonyos számú jövedékiadó-csökkentést a tagállamok régióira vagy meghatározott területeire vonatkozóan. E tekintetben megemlíti többek között a 2003/96/EK irányelv 19. cikkével összhangban az Egyesült Királyság számára a Külső- és Belső-Hebridákon, a Northern Isles-on, a Clyde szigetein és a Scilly-szigeteken felhasznált üzemanyag után kedvezményes adómértékek alkalmazásának engedélyezéséről szóló, 2017. szeptember 25-i (EU) 2017/1767 végrehajtási határozatot (HL 2017. L 250., 69. o.), valamint az Egyesült Királyság számára egyes földrajzi területeken differenciált üzemanyag-adómértékek alkalmazásának a 2003/96/EK irányelv 19. cikkével összhangban

történő engedélyezéséről szóló, 2015. március 2-i (EU) 2015/356 végrehajtási határozatot (HL 2015. L 61., 24. o.). A Bizottság megjegyzi, hogy a Hebridákon, a Northern Isles-on, a Clyde szigetein és a Scilly-szigeteken felhasznált üzemanyagok tekintetében az Egyesült Királyság által bevezetett mechanizmus lényegében azonos a szóban forgó hozzájárulási rendszerrel.

52 Ezenkívül az e régió lakosai számára nyújtott hozzájárulás és az üzemanyag jövedékiadó-tartalma közötti kapcsolatot illetően a Bizottság megjegyzi, hogy az a körülmény, hogy a jövedéki adó és a hozzájárulás összege nem esik egybe, nem bír jelentőséggel, mivel a jövedéki adó visszatérítése részleges is lehet. Az a körülmény, hogy az üzemanyag árának az üzemanyag előállítási költségeiből álló része nagyobb a vitatott hozzájárulás összegénél, szintén nem releváns, és semmit nem változtat azon a tényen, hogy e hozzájárulás megfizetése a jövedéki adó visszatérítésének minősül.

Az Olasz Köztársaság érvelése

53 Az Olasz Köztársaság elismeri, hogy az ezen irányelv (9) preambulumbekezdésében a tagállamok számára elismert, „a nemzeti körülményekhez igazított politikák meghatározásához és végrehajtásához szükséges rugalmasság” nem jelenti azt, hogy a tagállamok szabadon vezethetnek be különbségtételt az adómérték tekintetében, mivel ezt csak az említett irányelvnek az e célból eltéréseket előíró rendelkezései keretében tehetik meg.

54 Az szükséges tehát, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszerrel elérni kívánt cél a többek között a 2003/96 irányelv 5., 15. és 17. cikkében felsorolt esetek körébe tartozzon. Ha „meghatározott politikai [megfontolásokhoz]” kapcsolódó különböző célokról van szó, az érintett tagállam az ezen irányelv 19. cikkében foglaltaknak megfelelően a Tanácshoz fordul, amely egyhangúlag további mentességek vagy kedvezmények bevezetését engedélyezheti. Ugyanakkor az Olasz Köztársaság hangsúlyozza, hogy e korlátozások kizárólag abban az esetben érvényesek, ha valamely tagállam az energiatermékekre vonatkozó „adómentességből vagy adócsökkentésből” álló intézkedést kíván bevezetni, és hogy ennélfogva egyértelmű, hogy az ilyen hatással nem bíró nemzeti intézkedésre nyilvánvalóan nem vonatkoznak az említett korlátozások.

55 Az Olasz Köztársaság e tekintetben úgy véli, hogy annak értékelése szempontjából, hogy az őt terhelő kötelezettségszegés fennáll-e, vagy sem, kiemelt figyelmet kell szentelni a 2003/96 irányelv 6. cikke c) pontjának, amely ez utóbbi rendelkezés hatálya alá vonja azokat az eseteket, amikor az adómentességeket vagy adókedvezményeket „a megfizetett adó egészének vagy egy részének visszatérítésével” érvényesítik. E tagállam szerint a Bizottság túl tágan értelmezi ezen irányelv 6. cikkének c) pontját, amikor úgy véli, hogy a jövedékiadó-köteles termékekre vonatkozó támogatás vagy hozzájárulás minden formája, pusztán amiatt, hogy azt állami forrásokból finanszírozzák, a jövedéki adó visszatérítésének tekintendő, következésképpen pedig az említett irányelv megkerülésének minősül.

56 Az Olasz Köztársaság véleménye szerint fennáll a megfizetett adó 2003/96 irányelv 6. cikkének c) pontja értelmében vett teljes vagy részleges visszatérítése, ha az adóhatóság visszatéríti az adóalanynak az általa korábban megfizetett jövedéki adót. Ennélfogva arra hivatkozik, hogy azokat a nemzeti vagy regionális intézkedéseket, amelyek nem rendelkeznek az ezen irányelv 6. cikkének c) pontjában meghatározott jellemzőkkel, úgy kell tekinteni, hogy azok nem esnek az említett irányelv hatálya alá, és azok a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartoznak.

57 Az Olasz Köztársaság arra hivatkozik, hogy ellentétben a 2013. április 25-i Bizottság kontra Írország ítélet alapjául szolgáló üggyel (C-55/12, nem tették közzé, EU:C:2013:274), amelyben a nemzeti szabályozás kifejezetten kimondta, hogy a visszatérítés tárgya az üzemanyag árának „jövedéki” összetevője, a Bíróság a jelen ügyben nem indulhat ki ebből az előfeltevésből. A Bizottság feladata annak bizonyítása, hogy a vitatott hozzájárulás ténylegesen a jövedéki adó visszatérítésének felel meg. Márpedig a Bizottság nem terjesztett elő ilyen bizonyítékot.

58 Az Olasz Köztársaság e tekintetben pontosítja, hogy a 2013. április 25-i Bizottság kontra Írország ítéletből (C-55/12, nem tették közzé, EU:C:2013:274) nem az a következtetés vonható le, hogy a 2003/96 irányelv 6. cikkének c) pontja a jövedékiadó-köteles termékekre vonatkozó, állami forrásokból történő hozzájárulás valamennyi esetére vonatkozik, hanem az, hogy e rendelkezés csak azon összegek kifizetését érinti, amelyek valamilyen módon továbbra is kapcsolódnak az eredetileg megfizetett jövedéki adóhoz. Hangsúlyozza, hogy a vitatott hozzájárulást a végső fogyasztóknak nyújtják, és hogy semmilyen kapcsolat nem áll fenn az adóalanyok által eredetileg megfizetett adó és a régióban lakóhellyel rendelkezők számára a regionális költségvetésből nyújtott pénzösszeg között.

59 Az ezen adó fizetésére kötelezett személyek által eredetileg megfizetett jövedéki adó és a vitatott hozzájárulás közötti kapcsolat hiányának bizonyítása érdekében az Olasz Köztársaság lényegében a következő tényezőkre hivatkozik.

60 Először is, a vitatott hozzájárulás kedvezményezettjei a régió területén lakóhellyel rendelkező természetes személyek, akik nem alanyai a jövedéki adónak.

61 Másodszor, e hozzájárulást nem az állam által a régiónak visszatérített jövedéki adóból, hanem a régió általános bevételeiből finanszírozzák.

62 Harmadszor, az említett hozzájárulást az e régióban lakóhellyel rendelkezők számára a régió területén kívüli üzemanyag-feltöltések után is biztosítják.

63 Negyedszer, ugyanezen hozzájárulás terhe a töltőállomások üzemeltetőire hárul, akik átmenetileg viselik annak költségét, mielőtt a regionális hatóság utólagosan meg nem téríti azt a részükre. Ezen üzemeltetők nem minősülnek az üzemanyagok jövedéki adója kötelezettjeinek sem. E tekintetben a Bizottság által hivatkozott azon feltevés, miszerint az üzemanyagtöltő létesítmények bizonyos esetekben rendelkezhetnek az üzemanyag forgalomba hozatalára jogosult adóraktári funkcióval, nem áll fenn az olasz jogrendben, így az ilyen létesítmények soha nem lehet alanyai a jövedéki adónak.

64 Ötödször, a vitatott hozzájárulást a Régió biztosítja, míg az üzemanyagot terhelő jövedéki adó az állam által kivetett adó, amelynek megfizetésére akkor kerül sor, amikor az üzemanyag átkerül a benzinkút tárolótartályaiba.

65 Hatodszor, a hozzájárulást a jövedéki adó kivetésének alapjául szolgálóktól eltérő feltételek alapján nyújtják. Annak összege az üzemanyag típusától és a kedvezményezett lakóhelyétől függően változik.

66 Hetedszer, a szóban forgó hozzájárulási rendszer által bevezetett intézkedés tárgya, ellentétben a 2013. április 25-i Bizottság kontra Írország ítélet alapjául szolgáló üggyel (C-55/12, nem tették közzé, EU:C:2013:274) nem az üzemanyag árának „jövedéki” összetevőjére vonatkozik.

67 Végül, nyolcadszor, nem lehet objektív módon összekapcsolni a vitatott hozzájárulást az üzemanyagok „benzinkúti” árának „jövedéki” összetevőjével. E hozzájárulás inkább ezen ár „előállítási költség” összetevőjéhez kapcsolódik, amelynek összege magasabb, mivel e költség ellensúlyozására szolgál egy olyan régióban, amelyet az infrastruktúra hiánya jellemez. Olaszország területén a régiók között az üzemanyag ára tekintetében fennálló jelentős eltérések ugyanis csak a „termelési költség” összetevőnek tudhatók be, amelyet az egyes régiókban fennálló infrastruktúraszint befolyásol.

A Spanyol Királyság érvei

68 A Spanyol Királyság úgy véli, hogy a szóban forgó, az 14/2010. sz. regionális törvényben előírt hozzájárulási rendszer a régió lakosai számára nyújtott üzemanyag-vásárlási támogatásnak minősül, amelynek célja az azon körülményből fakadó többletköltség csökkentése, hogy e régióban magasabb az üzemanyag előállítási költsége.

69 E tagállam számos olyan körülményre hivatkozik, amely alapján álláspontja szerint megerősíthető a vitatott hozzájárulásnak az üzemanyagra kivetett jövedéki adóval szembeni abszolút önállósága.

70 Először is, a jövedéki adót teljes egészében az állam szedi be az üzemanyag fogyasztásra vagy felhasználásra bocsátásának időpontjában. Másodszor, a vitatott hozzájárulást nem az állam által a régiónak visszatérített jövedéki adóból, hanem e régió általános bevételeiből finanszírozzák. E hozzájárulást egyébként akkor is biztosítják, amikor annak kedvezményezettjei részéről más olasz régiókban kerül sor az üzemanyag-feltöltésre. Harmadszor, az említett hozzájárulást nem a jövedéki adó megfizetésére kötelezettnek, hanem a régió területén lakóhellyel rendelkező természetes személyeknek nyújtják. Negyedszer, ugyanezen hozzájárulást a töltőállomás-üzemeltetők megelőlegezik a kedvezményezetteknek, és azt e régió hatósága megtéríti ez utóbbiak részére. Végül, ötödször, a vitatott hozzájárulást olyan kritérium alapján – rögzített összeg formájában, az érintett üzemanyag jövedéki adójának mértékétől függetlenül – nyújtják, amely a legkisebb mértékben sem kapcsolódik a jövedéki adóhoz.

71 A Spanyol Királyság ezen túlmenően úgy véli, hogy a rögzített értékben kifejezett, az üzemanyag előállítási költségeinél alacsonyabb regionális támogatás, amelyet nem adózási jellegű szabályozás szabályoz, nem tekinthető az üzemanyaghoz kapcsolódó adóteher csökkentésére irányuló eszköznek.

72 Az üzemanyag végső fogyasztónak felszámított fogyasztói ára ugyanis több elemből tevődik össze, nevezetesen először a nyersolajköltségből és a finomítási felárból; másodszor az értékesítési helyig érvényesített forgalmazási és szállítási költségekből, harmadszor pedig az ár olyan adózási összetevőiből, mint a jövedéki adó és a héa.

A Bíróság álláspontja

73 A Bizottság arra hivatkozik, hogy az Olasz Köztársaság azáltal, hogy létrehozta a szóban forgó hozzájárulási rendszert, amely előírja, hogy az üzemanyagként történő felhasználás céljából vásárolt benzin és gázolaj után literenként rögzített árcsökkentést kell biztosítani a régióban lakóhellyel rendelkező természetes személyek számára, az adó összegének visszatérítése formájában jövedékiadó-kedvezményt írt elő, megsértve ezzel a 2003/96 irányelv 4. és 19. cikkéből eredő kötelezettségeit.

74 E tekintetben elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 258. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárással összefüggésben a bizonyítási teherre vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottságnak kell bizonyítania az állítólagos kötelezettségszegés fennállását. A Bizottságnak kell az e kötelezettségszegés fennállásának vizsgálatához szükséges bizonyítékokat a Bíróság előtt bemutatnia, anélkül hogy bármiféle vélelemre támaszkodhatna (2019. szeptember 5-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (*Xylella fastidiosa* baktérium), C-443/18, EU:C:2019:676, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

75 A 2003/96 irányelv az energiatermékek és a villamos energia harmonizált adóztatási rendszerének előírásával – amint az (2)–(5) és (24) preambulumbekezdéséből is levezethető – elsősorban arra irányul, hogy az energiaágazatban előmozdítsa a belső piac megfelelő működését, különösen a verseny torzulásának elkerülésével (2020. január 30-i Autoservizi Giordano ítélet, C-513/18, EU:C:2020:59, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ennek érdekében ezen irányelv a 4. cikkének (1) bekezdése értelmében előírja, hogy a tagállamok által az említett irányelv 2. cikkében felsorolt energiatermékekre és villamos energiára alkalmazott adómértékek ne legyenek kisebbek, mint az irányelv által előírt minimális adómértékek, egyúttal különösen az irányelv 5. és 7., valamint 15–19. cikkében olyan rendelkezéseket foglal magában, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy bizonyos termékek adómértékei tekintetében kedvezményeket, mentességeket vagy eltérő adómértékeket alkalmazzanak.

76 A Bizottság álláspontja szerint ez utóbbi rendelkezésekből az következik, hogy amennyiben valamely tagállam regionális szinten kedvezményes adómértéket kíván alkalmazni, amint azt az Olasz Köztársaság a szóban forgó hozzájárulási rendszerrel tette, számára az egyetlen lehetőség az említett irányelv 19. cikkének alkalmazása, ami az esetében azzal jár, hogy e rendelkezés alapján erre irányulóan engedélyt kell kérnie a Tanácstól.

77 Annak megállapítása érdekében, hogy a Bizottság által hivatkozott kötelezettségszegés fennáll-e, meg kell vizsgálni az annak alapjául szolgáló előfeltevést, és erre tekintettel kell értékelni, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszert az ezen irányelv 6. cikkének c) pontja értelmében vett „adó [egésze vagy egy része visszatérítésének]” kell-e minősíteni.

78 Annak megállapítása, hogy az említett irányelvből következő kötelezettségeket a jövedéki adó engedély nélküli csökkentésével sértették meg, ugyanis azt jelenti, hogy az ilyen csökkentés az ugyanezen irányelv 6. cikkében felsorolt formák egyikében valósult meg. Márpedig e három forma közül esetlegesen csak az adó egészének vagy egy részének a visszatérítése következhet a szóban forgó hozzájárulási rendszerből.

79 E tekintetben meg kell állapítani, hogy ahhoz, hogy e hozzájárulási rendszert a 2003/96 irányelv 6. cikkének c) pontja értelmében vett „visszatérítésnek” lehessen minősíteni, az szükséges, hogy az említett hozzájárulási rendszer alapján fizetett összeg az olasz állam által beszedett jövedéki adó összegéből származzon, vagy legalábbis az, hogy az említett megfizetett összeg tényleges kapcsolatban álljon az olasz állam által beszedett jövedéki adóval, és ily módon e hozzájárulási rendszer az üzemanyagokra kivetett jövedéki adó semlegesítésére vagy csökkentésére irányuljon.

80 Nem lehet helyt adni a Bizottság azon érvének, amely szerint az adóvisszatérítés keretében kifizetett összegek eredete – amennyiben azok állami forrásból származnak – nem bír jelentőséggel.

81 E tekintetben különösen azt kell megjegyezni, hogy a Bizottság a jelen kereset keretében nem vitatta azt a körülményt, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszert a régió általános költségvetéséből, nem pedig kifejezetten az üzemanyagok jövedéki adójának az olasz állam által e régiós költségvetés részére átengedett részéből finanszírozzák. Az ezen átengedés címén nyújtott összegek a régió általános költségvetésének részévé válnak, és ott elveszítik az azonosíthatóság minden formáját.

82 Mindenesetre a jelen ügyben a Bizottság nem hivatkozik arra, és nem is bizonyítja, hogy objektív kapcsolat állna fenn a szóban forgó hozzájárulási rendszer pénzügyi forrása és az üzemanyagok jövedéki adójának az olasz állam általi beszedéséből származó azon bevételek között, amelyek egy részét ezt követően a régió általános költségvetésének engedik át.

83 Ráadásul, amint arra a főtanácsnok indítványának a 103. pontjában lényegében rámutatott, az a körülmény, amely szerint a vitatott hozzájárulás a régió területén lakóhellyel rendelkező természetes személyeket akkor is megilleti, ha más olasz régiókban szereznek be üzemanyagot, kétségbe vonhatja az e hozzájárulás címén fizetett összeg és a beszedett jövedéki adó összege közötti összefüggés fennállását.

84 Ráadásul a jelen ítélet 79. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság olyan bizonyítékot sem terjesztett elő, amely alkalmas lenne annak alátámasztására, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszer az üzemanyagokra kivetett jövedéki adó semlegesítésének vagy csökkenésének minősül.

85 Amint arra a Spanyol Királyság által e tekintetben támogatott Olasz Köztársaság hivatkozik, mivel az üzemanyag előállítási költsége meghaladja a vitatott hozzájárulás összegét, nem zárható ki, hogy e rendszer arra irányul, hogy mérsékelje a magasabb előállítási költségeknek az üzemanyagok végső árára gyakorolt hatását, mivel e költségek, amelyek mértéke tartományonként jelentősen eltérhet, az érintett régiótól függően eltéréseket eredményezhetnek az üzemanyagok ára tekintetében.

86 Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 105. és 108. pontjában rámutatott, mivel a Bizottság nem hivatkozott konkrét körülményekre azon állításának alátámasztása érdekében, amely szerint a szóban forgó hozzájárulási rendszer semlegesíti vagy csökkenti az üzemanyagok jövedéki adóját, ez az állítás egy vélelemhez hasonlítható. Amint ugyanis ezen indítvány 109. pontjában megállapításra került, lehetetlen bizonyossággal megállapítani, hogy az üzemanyagok árának csökkentése e jövedéki adó csökkenésével járna.

87 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy tényleges kapcsolat áll fenn a szóban forgó hozzájárulási rendszer alapján fizetett összegek és a régióban lakóhellyel rendelkezők részére értékesített üzemanyagok jövedéki adója címén beszedett összegek között, és ily módon e hozzájárulási rendszer a jövedéki adó e hozzájárulás általi semlegesítéséhez vagy csökkenéséhez vezet.

88 Kétségtelen, hogy az a körülmény, hogy a jövedéki adó fizetésére kötelezett személyek és a vitatott hozzájárulás kedvezményezettjei eltérőek, önmagában nem zárja ki ezen adó visszatérítése fennállásának megállapíthatóságát, amint az a 2013. április 25-i Bizottság kontra Írország ítéletből (C-55/12, nem tették közzé, EU:C:2013:274) következik. Ugyanakkor, amint azt a főtanácsnok indítványának a 94. pontjában kifejtette, azt is bizonyítani kell, hogy tényleges kapcsolat áll fenn e hozzájárulás és az üzemanyag-vásárlás után kivetett jövedéki adó között.

89 Hasonlóképpen, az a körülmény, hogy a vitatott hozzájárulást a megvásárolt üzemanyag mennyisége alapján nyújtják, és így annak összege e mennyiségtől függően változik, szintén nem utal arra, hogy kapcsolat állna fenn e hozzájárulás és a jövedéki adó között. Az árak közötti ezen eltérés ugyanis kizárólag annak tudható be, hogy az üzemanyagot terhelő jövedéki adót a vitatott hozzájáruláshoz hasonlóan a megvásárolt üzemanyag után literenként kell megfizetni, anélkül hogy önmagában ez a számítási módbeli hasonlóság alkalmas lenne a jelen ítélet 87. pontjában szereplő megállapítás megkérdőjelezésére. Ezen túlmenően a jövedéki adótól eltérően e hozzájárulást rögzített összegekben fejezik ki, és az a jogosult lakóövezetétől függően is változik.

90 Az a körülmény, hogy egy korábbi engedményrendszer, amelynek bizonyos elemei hasonlók a szóban forgó hozzájárulási rendszer elemeihez, a 2003/96 irányelv vagy a korábbi vonatkozó uniós szabályozás rendelkezéseinek megfelelően engedélyezett eltérés tárgyát képezte, csupán jelzésértékű körülménynek tekinthető az új rendszer, nevezetesen a szóban forgó hozzájárulási rendszer uniós joggal való összeegyeztethetőségére irányuló vizsgálat igazolása szempontjából, azonban az nem határozhatja meg előre e vizsgálat eredményét.

91 Ugyanez vonatkozik arra a körülményre, hogy a szóban forgó hozzájárulási rendszerrel bizonyos hasonlóságot mutató nemzeti rendszereket a Tanács a 2003/96 irányelv 19. cikke alapján hagyta jóvá.

92 A fenti megfontolások összességéből következően a Bizottság nem bizonyította jogilag megkövetelt módon, hogy az Olasz Köztársaság azáltal, hogy létrehozta a szóban forgó hozzájárulási rendszert, amely előírja, hogy a üzemanyagként történő felhasználás céljából vásárolt benzin és gázolaj után literenként rögzített árcsökkentést kell biztosítani a régióban lakóhellyel rendelkező természetes személyek számára, az adó összegének visszatérítése formájában jövedékiadó-kedvezményt vezetett be, ebből következően pedig azt sem, hogy e tagállam megsértette a 2003/96 irányelv 4. és 19. cikkéből eredő kötelezettségeit.

93 Következésképpen a Bizottság keresetét el kell utasítani.

A költségekről

94 A Bíróság eljárási szabályzata 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, az Olasz Köztársaság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

95 E szabályzat 140. cikkének (1) bekezdése alapján – miszerint az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket – a Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a keresetet elutasítja.

2) A Bíróság az Európai Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.

3) A Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.

Aláírások